

Spoštovani!

Ljubljana, 21. 1. 2026

Pišemo vam, ker na Pedagoškem inštitutu izvajamo pilotno raziskavo *Nevrobranje - Razlike pri branju in učenju s papirja in z zaslonov - nevro-kognitivna študija*, v katero bi, želeli pritegniti tudi vas. Pri tej raziskavi s pomočjo sledilca pogleda (eye tracker), elektroencefalografa (EEG) in elektro-dermalne prevodnosti kože raziskujemo razlike pri odzivu možganov na branje s papirja in branje z zaslonov. Raziskava bo **v celoti potekala na Pedagoškem inštitutu**, ob sodelovanju strokovnjakov in strokovnjakinj za branje, nevroznanost in optometrijo.

Vzroka za raziskavo sta predvsem dva. Najprej je to vztrajno padanje bralne pismenosti, kakor jo beležita mednarodni raziskavi PIRLS (4. razred) in PISA (9. razred OŠ ali 1. letnik SŠ). Obe raziskavi prav tako potekata na Pedagoškem inštitutu, v zadnjih letih izključno na računalnikih.

Drugi vzrok so vedno številčnejše raziskave, ki kažejo, da je branje in učenje z zaslonov manj učinkovito, bolj utrujajoče, zmanjšuje koncentracijo, manjša pa sta tudi priklic in zapomnljivost.

Tretji razlog predstavlja dejstvo, da generacija 50+ še nikoli ni bila vključena v tovrstne raziskave. Prav tako je bila večina teh raziskav opravljena samo s pomočjo vprašalnikov in fokusnih skupin, ki pa ne dajejo najbolj zanesljivih rezultatov. Te raziskave bomo zato osvežili, nadgradili in **prilagodili delu z nevrotehnologijo**, ki daje veliko bolj nedvoumne in zanesljive podatke o delovanju možganov in avtonomnega živčevja med branjem in učenjem.

Pilotno raziskavo financira in izvaja Pedagoški inštitut, v svojih prostorih **na Gerbičevi 62 v Ljubljani**. Namen raziskave je prispevati k izboljšanju bralnega in učnega procesa v dveh ključnih segmentih: 1) raziskati morebitne (nevro-kognitivne) vzroke za padanje bralne pismenosti, ki je osnova vseh drugih pismenosti; 2) raziskati vpliv zaslonov na kognitivne sposobnosti, še posebej na branje in učenje.

V pilotni raziskavi lahko sodelujejo vsi, ki **ne nosijo očal** in je njihov **prvi jezik slovenščina**. Ti omejitvi sta nujni, ker gre za test branja v slovenščini in ker pri raziskavi že uporabljamo očala (oprema za sledenje pogledu), ki jih ne moremo uporabiti, če testna oseba že nosi korekcijska očala.

O raziskavi:

- raziskava sestoji iz reševanja po dveh nalog s področja bralne pismenosti, ene na papirju druge na ekranu (2 x 30-40 minut), pri čemer je udeleženec opremljen z 1) EEG kapico s 16 elektrodami, 2) posebnimi očali, ki beležijo gibanje pogleda po besedilu, in 3) dvema elektrodama na prstih leve roke (za desničarje), ki merita prevodnost kože kot enega od znakov pozornosti oz. nepozornosti;
- Izpolnjevanja vprašalnika za udeležence (pred, med ali po eksperimentu);
- v raziskavi lahko sodelujejo moški in ženske med 50. in 55. letom starosti, katerih prvi jezik je slovenščina in ne nosijo korekcijskih očal;

- raziskava se izvaja v knjižnici PI, **zaenkrat ob petkih in preko vikendov**;
- v zahvalo za sodelovanje udeleženke in udeleženci prejmejo bon za nakup knjig.

Pridobljeni podatki bodo anonimni in uporabljeni izključno v raziskovalne namene, v raziskavi pa ne bomo zbirali imen in priimkov sodelujočih.

Za še več informacij o poteku pa smo dosegljivi na elektronski pošti: igor.zagar@pei.si ali ana.spacapan@pei.si.

Lepo Vas pozdravljam,

prof. dr. Igor Ž. Žagar,
vodja raziskave in direktor Pedagoškega inštituta